

Tionde roten, tomt 28

Kvarteret Vindragaren

Tjugofemte roten 1637–57v

Hörnet mellan Torggatan

Trettonde roten 1657h–1670

och Nedre Kvarnbergsgatan

Södra delen av 10.28

Jon i Grimbod

1637–38, 1644: 3 mtl, 1639–40: 2 mtl

Olof Gustafsson kopparslagare 1641–46: 2 mtl

Olof Göstessons Enkia 1647: 1 mtl, *Sigri Oluffs* R25, 1648: 1 mtl, 1649–51: 2 mtl, *Sijrin Kopparslagers* 1656: 3, 1657v: 2 (XIII), 1657h: 2.

Eftersom Olof Gustafsson var gift med *Sigrid Jonsdotter* och dessutom exakt avlöste Jon i Grimbodh i tiden i mantalslängden bör han ha varit måg.

Vid kämnärsrätten vände sig *Hans Larsson skult* den 9.2.1644 mot Olof Göstasson kopparslagare, som i *Anthoni Fransmans* hus i vredesmod hade anfallit *Jöran Rump*. Senare i februari vittnade *Sigvard Barber* och *Anthoni Fransman* i ärendet.

Den 14.12.1646 anklagade Olof kopparslagares bröder *Erik* och *Anders Gustafsson [Lärje] Måns Pedersson källarsven* för att han senaste brittmässotid hade på stadskällaren illa slagit Olof och sedan trampat honom på bröstet. Olof hade blivit så skadad, att han någon tid legat till sängs och nu låg för döden. Olofs änka uppträdde den 28.1.1647 i rätten. Vid rannsakingen i rätten den 13.5.1647 av vad som hade förekommit på stadskällaren framkom det, att Olof själv en tid efter det förutnämnda slagsmålet hade slagit en styrman med en ljusstake över ögonen, så att blodvite uppstått. *Barberaren Jörgen Schwartzkopf* berättade ”att det blod, som af sal Olof Gustafsson gånget är, är gånget posteriora. och var det omöieliget, att så mycket blod, nämligen 10 veckor hos honom wara kunne, så att det icke alldeles skulle Pertrificerat och rotet warda, ty thet blod, som af honom gånget war, war lefrat blod, inget blodset war det. Hwadän han det hade, wisse han icke”. Själv hade Måns källarsven förnekat, att han mer än ”kindpustats och hårdragits” med Olof. Att han skulle ha trampat Olof på bröstet nekade han till alldeles. Vittnena *löjtnant Reinhold Rabe* och *Per Larsson* höll med om att ingen brösttrampning hade förekommit. Den 1.7.1647 tillfrågades Doktor *Gregorius Machovius* om huruvida ”en som slagen, stötter eller trådder är, levrat blod 10 eller 12 veckor hos sig kunne behålla”. Han svarade ”Thet är omöieligit, att levrat blod så länge hos en människa wara kunne, utan när hon wore stött eller slagen och blodet sig därav förorsakats, måste det då, när det ifrån människan affginge, pertrificerat wara och hos sig stanck hafwa eller ock alldeles till aska förbrent wara”.

Det framkom, att parterna hade förlikats redan samma kväll som slagsmålet inträffade och att Olof kvällen därefter åter satt i lag och drack med svaranden, vidare, att Olof sedan i några veckors tid ”som en annan karsk och sund man sina värv och ärenden förrättat” och t.o.m. ”i dantzan-

de i gästebod sig lustig gjort”. Måns Pedersson frikändes. Rätten framhöll, att ”hwad den afledne bemälte Oluff Göstessons bekännelse anlangar, så kan rätten nogsampt besinna, att han såsom en patient sielff om sin dödeliga sjukdoms rätta utprung och hufwudorsak icke hafwer haft något förstånd att giöra någon grundlig berättelse, som kan vitsord gifwas efter lag efter det war en inwärtens sjukdom, om hwilken rätterligen att judicera en förfaren Medico egentligen wedkommer.”

Olof Gustafssons änka Sigrid Jonsdotter gifte om sig med

Jesper Helgiesson,

som av svågarna Eric och Anders Gustafssöner vid överrätten den 19.3.1666 krävdes på styvbarnens fäderne 300 riksdaler. Sigrid Jonsdotter hänvisade till att Jesper Helgiesson var bortrest och att hon behövde uppskov att kontakta sina söner av vilka den ene vistades i Stockholm och den andre i Riga. Förmyndarna talade då om ”undflykt” och om ”moderns förmögenheets dageliga aftagande i stoor osäkerheet”. Efter åtta dagars respit skulle Eric och Anders Gustafssöner få uppbjuda gården: till värderingsmän tillsattes 29.3.1666 *Albert Hunter, Anders Biörnsson* och *Simon Simonsson*.

Ränte- och proviantmästaren Daniel Nilssons arvingar försökte i febr. 1670 få betalning genom att lägga beslag på Jesper Helgessons bryggpanna men på den hade Jespers styvbarn redan prentation. När hustru Sigrid Jonsdotter som änka även efter Jesper ånyo krävdes av dessa fordringsägare 1674 berättade hon sig redan för länge sedan ha sålt sin tomt till

Anders Andersson [båtekarl eller blandare].

Den 6.7.1674 betalade Anders Andersson huseköpspenning för den gård han hade tillhandlat sig av Olof Gustafssons arvingar. Från samma år härstammar ett dokument, där ”vi köttsliga bröder Gustaf Olsson, [mönsterskrivaren] Jonas Olofsson Borg och Anders Olsson försälja, transportera etc. vår tomt, som avbränd är och efter vår sahl fader Olof Gustafsson ärftligen tillfallen”, belägen på Torggatan emellan Lars Jönssons å södra sidan och Anders Andersson å norra. Vittnen var ”vår käre farbroder” Anders Gustafsson [Lärje] och svågern *Hans Gustafsson Staff*. (EIIa:4 1674). Den 27.7.1674 protesterade framlidne *orgelbyggaren Hans Horns änka Maria Hansdotter* på grund av skuldfordran mot Anders Anderssons köp av Olof Gustafssons arvingars gård: Det framgår att ene arvingen var mönsterskrivaren Jonas Olofsson.

Köparen kallas omväxlande *Anders Andersson* – det var ägaren av norra delen av 10.28 det var fråga om, vilken han ärvt efter sin far båtföraren *Anders Olofsson blandare*, omtalad här redan 1637. Till underrätten hänsköts i augusti 1666 *accis- och småtullsinspektör Jonas Månsson Ekeboms* begäran om exekution på den ved, som borgaren Anders Blandare ”oförtullat och alltså till Cronan förbrutit hafwer till skeppen fört och försålt”.

Norra delen av 10.28

Anders Olofsson blandare

Båtförare enligt borgarlängden 1639

1637–41: 2 mtl, 1642–44: 3 mtl, Anders Olofsson Blandare 1646–47: 1 mtl, 1648. 1649, 1652: 2 mtl, 1650: 3 mtl, Anders Olofssons hustru 1651: 1 mtl

Jacob Stedden (Stidden) 1654: 2 mtl

Olof Andersson masthugger 1649: 1 mtl

Sonen till Anders Olufsson

Anders Andersson blandare

Bör vara identisk med *Anders Andersson (nr 1 i roten)* 1655: 2 mtl, 1656: 1.20, 1657: – 26 (XIII), 1657 h: –26 1658: 1, 1659–1660: 1½, 1662–63: 2, 1665–66:5

Till underrätten hänsköts i augusti 1666 *accis- och småtullsinspektör Jonas Månsson Ekeboms* begäran om exekution på den ved, som borgaren Anders Blandare ”oförtullat och alltså till Cronan förbrutit hafwer till skeppen fört och försålt”.

11.10.1692 inventerades avlidne Anders Andersson Blandares kvarlåtenskap och hans änkas *Gunilla Hansdotters* bo. Närvarande mågen *skepparen Joakim Gercken* och dottern *Kerstin Andersdotter*.

Hus och gård på Torggatan, vilken hade bebotts av den sal mannen, därjämte en plats, som brukades till kryddgård och var obebyggd.

(Gbg bou 1692:333) – Enligt Gustavi kyrkoräkenskaper begravdes skepparen Joakim Gerckens svärmoder, alltså *Gunilla Hansdotter*, den 11.5.1693.

Troligen ärvde Joakim Gercken en hemförebåt efter Anders Andersson Blandare men gjorde inte bruk för den. Den 28.4.1709 yttrade sig *Oluf Winberg*, *Anders Svensson* och *Per Anderson* angående oskicket att en hemförebåt tillhörig skeppare Joakim Gercken hade blivit liggande här i hamnen utan ringaste vård fast den för länge sedan borde ha dragits upp på land för nödig reparation. Det var ont om båtar. Det var skam för gillet att båten skulle ligga så vårdslös för alla människors ögon.

Den 28.4.1686 kom Joakim Gerckens hustrus *piga Ingeborg Larsdotter* och sade sig ha ”gångit uth klockan åtta om morgonen och kommit till Haga åter igen [bodde Gerckens där då?] och då blev hon av sin matmoder så hanterad, att hon nödgades att gå ifrån henne och som hon icke allena då utan tätt och ofta tillförene oförsvarligen är slagen, ty utlät hon sig ej längre kunna i tjänsten bliva. Rätten och matmoderns mor förmante henne att förfoga sig i tjänsten igen, då matmodern låg i barnsäng och mannen var borta, alldenstund man icke kunde finna, att matmodern så högt förbrutit, att hon kunde strax löpa ur tjänsten. Men modern sades säga till sin dotter att ställa sig till sin tjänstepiga som sig bör, i vidrigt fall skulle rätten ingripa.”

Den 4.5.1692 besvärade sig Joakim Gerckens hustru över *hustru Sara Andersdotter* och hennes dotter för otidigheter och för att hon inte kunde få dem utur gården, fast hon uppsagt dem 8 veckor (”weckur”) före Påsk. Hon begärde resterande hushyra.

Joakim Gercken flyttade till 8.32 [kv Gamla Teatern] och sålde denna gård till

kompaniskrivaren Daniel Dijkman,

som den 18.4.1694 uppbjöd hus och gård norr i staden vid Kvarnberget beläget, ”sal Anders Andersson Båtekarl för detta tillhörigt”, som han köpt av skepparen Joakim Gercken (huseköpspenning 8 d smt) Det bör av olika skäl vara den sydligaste av Anders Blandares tomter, som Dijkman köpt. I december 1698 omtalas Daniel Dijkman som *brännvinsbrännare* (EIIa:14). Han kvarstår 1705.

Han gifte sig i Christine förs. den 5 okt 1790 med jungfru *Margareta Hunter*. När Daniel Dijkmans hustru Margareta Hunter begravs 20.10.1710 kallas hon *Albert Hunters* syster. Tre av parets barn döptes i Christine: *Daniel* den 7.8.1695, *Matthias* den 22.4.1698 och *Christina* den

27.3.1700. (Enligt Berg (I:2, 276) skulle Margareta Hunter vara dotter till *Thomas Hunter*, död 1663 och *Elsabe Aberbacke*, död 1667)

Vid kämnärsrätten den 24.7.1696 besvärade sig *Ingrid Eek* över ”att icke allenast Daniel Dijkman kommit uth på gatan till henne, när hon var ute i sitt rätta ärende att gå till en smed, och först givit henne en öhrfil, så att hon fallit emot trappan, och sedan skuffat och stött henne, och han därvid utlåtit sig, att han måste hava blod av henne, ty hon hade förtrollat honom utan ock att Dijkmans hustru Maria Hunter under det att detta påstod hade kommit sin man till hjälp och emedan Dijkman hollit Ingrid, slagit henne på näsan till att blod utkom, havande de bägge två sedan den ene i näven och den andra i sitt ärmkläde tagit av samma blod och därmed lupit hem. Men så har hon likväl allt sådant icke vidare med skäl och laga vittnen kunnat bevisa än vad Dijkman själv tillstår, nämligen att själv ha givit henne en örfil, dock utan något blodvite därvid som ock att hans hustru i det och samma slagit henne på näsan, att blodet lupit därefter ut. Daniel Dijkman pliktade för blodvite 12 mark och för en örfil 6 mark.” Dijkman vidgick, att han tagit blodet av Ingrid Eek för att därigenom befordra sin näring. ”Så finner Rätten ock att han för sådan brukad vidskepelse conformt Kungl. Maj:ts förnyade stadga över eder och sabbatsbrott av år 1687 d 9 § bör böta 20 mark smt samt refundera till I A förorsakade rättegångskostnader 2 d smt i ett för allt.”

Att de dryga böterna 1696 inte botat Daniel Dijkman från vidskepelse framgick, när han den 22.2. och 3.3.1796 vände sig mot *Anders Ringkarls hustru Ingeborg Andersdotter* (9.37s), som på nyårsaftonen samma år ”på något misstänkt sätt” skulle oombett (”obedin”) och av sig själv ha inkommit och kastat ett par fyrkar i elden. (Fyrk var ett svenskt koppar- eller silvermynt som präglades från slutet av 1400-talet till 1660, först värt 1/6 öre men efter 1522 1/4 öre, mer än det numera låter.) Ingeborg Andersdotter förklarade sig icke vara ”obedin” utan anmodad av Dijkmans hustru genom hennes systerson *Albrecht*, en ungefär 12 årig pojke, att komma till Dijkmans hus, där hon också bjöds på ett glas brännvin och det om ”Stijkarsdagen” (?), medan folk var i högmässan och som de då förmälte huru varjehanda olycka hade hänt dem under året och anmodade henne att ”sökia om dhet skulle wara dhem pågiordt eller ey”, så tog hon tvenne fyrkar, som hon själv hade med sig och kastade dem i elden med förklaringen, att om något vore dem ”pågiordt” skulle fyrkarna smälta men i annat fall skulle de inte smälta, vilket hon förklarade sig i sin ungdom ha sett av sin matmor uppe vid Vånga, som kurerade henne, då hon en gång den tiden hon tjänade på Bosgården i Örby blev ”borttagen och krumpin” då den hustrun, till vilken hos visades, gjort detta prov med fyrkarna med henne, då också [jämwähl] fyrkarna smälte, tog för den skull emot och kurerade henne, varför hon sedan tjänade henne i 1½ år. Sedan hade hon i 20 års tid tjänat gott folk här i staden och ”äre nu 25 år förledne sedan hon blef gift”. Hon förklarade att dessa 2 fyrkar hos Dijkman också hade smultit, varför hon slutit sig till, att ”Ondt war dhem Pågiordt” men av vem kunde hon inte veta utan sade sig ha tagit tillbaka sina fyrkar och gått till sitt. Någon tid därefter hade Dijkman sänt bud till henne och begärt att få veta av henne, hur de skulle vara komna till den olyckan, vartill hon enligt attesten skulle ha förklarat, att de skulle få igen sin lycka, såvida det vidkom henne, varav Dijkman så mycket mera ville sluta [sig till] att hon var skyldig, eftersom hon något före jul hade varit i hans hus och på Dijkmans hustrus fråga och beklagande, att ”henne alt så olyckeligt henne går”, hade svarat ”Ja, i skulle inte hafwa brukat mund på mig i fioll, så hade dhet inte gått eder så olyckeligt i handa i åhr”. I lika måtto berättade Dijkman, att det en annan gång hade varit en discours (diskussion) dem emellan angående samma olycka, då Ingeborg skulle sagt något om att ”på norre sidan om deras trappa skulle något vara nedgrävt, vilket hon inte direkt kunde neka till vara fallet, dock kunde hon inte minnas, om hon sagt det eller ej.”

Den 15 mars kom Daniel Dijkman med *stadskorpralen Johan Menlöös* och *båtekarlen Hans Andersson (Väktare, 10.26)* som vittnen angående att Ingeborg Andersdotter hade erbjudit förlikning för att hon skulle ha betagit honom hans goda lycka. Johan Menlöös berättade, att Ingeborg Andersdotter den 25 februari hade kommit till honom i hans hus och bett honom stifta enighet och förlikning med Daniel Dijkman, eftersom hon som en fattig änka inte kunde löpa på Rådstugan. Men som Menlöös höll detta för en viktig sak hade han inte velat påtaga sig något i denna sak *allena* utan hade skickat efter Hans väktare. Ingeborg hade inte bara en utan många gånger anmodat honom att söka förlikning, varför de sammanställde en förlikningsskrift. Ingeborg tog skriften och hade inte en utan flera gånger lovat Daniel Dijkman sin lycka tillbaka, sägandes till honom: ”Kiäre fahr, gier Eder till fredz, i sku wähl få Eder lycka igen”, varpå Dijkman sagt sig ingen förlikning kunna ingå, emedan han ställt saken i Rättens händer. Han tog också skriften till sig och lade den i sin kista. Men mot detta vittnesmål hävdade Ingeborg, att hon genom Lars Ringkarls hustru hade ombetts av Dijkman att gå till Menlöös och låta förlika sig. Den ovan nämnda gossen hade sänts upprepade gånger för att bedja henne komma men hon svarade, ”Ney, iag kommer där inte, hon bannar mig men tredje gången, då han i samma ärende igenkommit hade hon sagt, ändtl. will iag gå dijt men nappar hon till kieppen, så tager iag igen och hade altså gått dijt och då hon dijtkommit hade Dijkmans hustru frågat henne, hur hon skulle förstå de ofvannämnda orden, då hon förklarar det wähl kunna wara, att någon kunde wara wällande till hennes olycka, och tror hon wähl att den hustru, som flött neder af berget måste hafwa hennes lycka ifrån henne. Men detta senare [för]nekade Ingeborg alldeles men att någon människa kunde wara wällande i hennes olycka, det tillstod hon, därpå hade hon bortgått. Om nyårsafton hade hon kommit dijt in och begiärt något bröd af henne [Dijkmans hustru] i Gudz namn och som hon inte bröd haft hade hon gifvit henne 2 styver.” Denna gång berättar Ingeborg hade ”de warit övenskombne att dhet in protokollo förr omtalte profwet skulle dagen därefter gå för sig: därpå inkallades en hustru Carin Andersdotter benämnd, som bodde i samma hus som Ingeborg, som sade sig ingenting annat veta än att Dijkmans gosse åtskilliga gånger varit och bett hustru Ingeborg gå dit och bland annat tre gånger samma dag”. Hon sade också, ”att hustru Ingeborg levde som en annan Christen människa i sitt hus i stor fattigdom men i kyrkan kommer hon helt sällan och vet hon, som nu i år och dag hade varit i hus med henne, inte att hon varit i kyrkan någon söndag eller någon annan predikan men i aftonbönerna hade hon ibland varit. Annars visste hon henne inga andra konster kunna, allenast måhla dhem som hafwa Gulsott och stöpa öfwer dhem som fruchta wara trollkrammade”. *Besökaren Bengt Nilssons dotter Ingrid*, som bodde i samma hus vittnade. *Hjulumakaren Erik Pehrssons hustru* hade bott i samma hus som Ingeborg i tre år. Hon visste blott ära och gott om henne.

Ständernas Bancokontor uppbjöd Daniel Dijkmans hus vid Kvarnberget och Torggatan den 25.9.1699.

Den 4–11.10.1699 hävdade *Daniel Dijkman*, att *fyrverkaren Lars Barcks hustru Christina Hallebom* hade slitit och fördärvat en silkesbroderad tröja, som han pantsatt hos henne tillika med ett lakan och ett par örngottsvar för någon tid sedan för 6 daler 8 öre smt. Hustru *Ingeborg Kråka* m.fl. betygade samtliga, att de aldrig sett svaranden bruka Dijkmans tröja mer än en gång, då hon ”hennes allenast på sig passade”. Dijkman påstod, att hans hustru hade sett svaranden bruka den. Svaranden hade tilljudit sig att betala tröjan, om Dijkmans hustru kunde besanna detta med en livlig ed.

Magistraten skrev den 15.2.1706 till bankokommissarien i Stockholm om Daniel Dijkmans och dess Cautionisters gravation: ”Principaldebitoren Daniel Dijkman har sedan hans hus och gård

här i Göteborg blev såld för Contorets räkning intet haft här i staden något stadigt hemvist utan under tiden varit i Uddevalla, där han såsom en landsköpsfiskal skulle uppvaktat men återkommit därifrån. Någon tid har han ingen tjänst haft utan med hustru och barn suttit i miserabla villkor, föga bättre att anse än en tiggare. Men han hade åter av Hans Excellence Guvernören utsetts till mönsterskrivare för ett av enrollerings Compagnierna under amiralitetet.”

I ett brev till magistraten den 5.4.1799 (EIIa:21) förklarade sig Daniel Dijkman vara illa sjuklig. Han hade endast *kaptén Kuyhlenstiernas* son och *kaptén Wulfs* bägge söner i information i räkningkonsten, vilket föll under amiralitetsstaten och inte stod under någon skola. Han förklarade sig vara helt orkeslös. Han hoppades att magistraten icke skulle neka honom och hans fyra barn ett stycke bröd. Samma år skrev han (samma årshandlingsvolym) den 19 augusti, att Kungl. Amiralitetskollegiet på Carlskrona givit *fältskären Jacob Lundberg* (svåger *Lars Thomasson*) tillstånd att få njuta ½ av sin årliga lön för den caution han stått för Daniel Dijkman i banken. Nu ville Daniel Dijkmans andra cautionist ha del i hans återstående halva lön ”hwilket faller mig odrägeligt”. Dijkman begärde att båda cautionisterna skulle dela på den ena halvan av lönen och att han själv fick behålla den andra halvan ograverad.

1717 [sid 512 RR?] omtalas sal Dijkmans *änka Anna Olofsdotter*.

Man får lite sammanhang i släkterna Hunter och Dijkman, om man beaktar följande fakta. Enligt en årshandling 14.9.1747 (Gbg EIIb:47): Änkan efter avskedade *rustmästaren Albrecht Elg* (död barnlös 1744) *Anna Christina Berg*, Bredsätters socken i Olands norra mot och Ormöga By skrev den 27.6.1747, att hennes man berättat sig vara barnfödd i Göteborg och att hans morfader hade varit klockare i Tyska församlingen samt hade syster eller systerbarn i Göteborg: Hon ville komma i kontakt med dessa för att delge dem det inbördes testamentet mellan henne och hennes man, daterat 2.9.1743. Daniel Dickman [d.y.] omtalade denne Albrecht Elg som sin morbroder (snarare var han mosterns son) och *Olof Bergstock* och *Anna Maija Bergstock* som sina egna systerbarn: han och dessa var enda arvingar. *Skräddaren Sven Nilsson Elg* gifte sig 20.4.1681 med *Elsabe Hunters* (död 35 år, 9 mån gammal 2.7.1692). Deras barn döptes i Kristine: *Nils* den 3.3.1682 (bl.a. klockaren Albert Hunter), *Catharina* den 1.1.1684 (begr. 1.1.1686 i koppor), *Johan* den 25.9.1686. *Nicolaus* döpt 14.6.1692 fadder Albert Hunter (*Nicolaus* begr. ½-årig 11.12.1692). En av sönerna (troligen den äldre Nils) begravdes 11.11.1787. Den ovan nämnde rustmästaren Albrecht Elg bör vara identisk med skräddaren Elgs son *Johan*, som omdöpts efter sin morfar Albrecht Hunter och med den ung. 12-årige budbäraren 1699. – Var Daniel Dijkman d.y.:s hustru den fru *Ingeborg Diikman* som var fadder i Kristine 16.7.1764?

1705 hade Daniel Diikman d.ä. avlösts av *Samuel Bornander*.

Den 4.3.1707 angav brännvinsbrännare Samuel Bornander och *styrman Erik Nilsson* sig sinsemellan den 21 mars samma år ha ingått ett ”jordeskifte” och gårdsbyte. Den gård Bornander ägde var belägen till Torggatan in till Joakim Gerkens ödetomt å södra och Kvarnbergsgatan å norra sidan och styrman Erik Nilssons gård låg vid Östra Hamnen med Melchior Spönsetzers gård å södra sidan och Manufakturiegården å norra. Bornander hade givit 150 d emellan. Parterna begärde fasta: bytet skulle först anslås å *informationstavlan*. Det blev emellertid ingenting av med bytet eftersom en av Göteborgs genom tiderna mest processlystna kvinnor *Ingel Gunnarsdotter* gjorde inkast mot bytet I magistratens registratur den 8.7.1709 (Ba:18) omtalas, att Samuel Bornander berättat sig ”afböijha den låmgsamma Beswär och otijdige Öfwerlopp, hwarmed hans Wederpart (Ingill Gunnarsdotter) öfwerhopade Hans Höggrefl Excellence och den Kungliga Hovrätten, endels för egen roo och undwikande af Ingiell Gunnarsdotters mångfalldige Onewerk”

beslutat sig att alldeles avstå från det projekterade gårdebytet och ”i stället bebo sin egen gård, sedan han förnimmer, att Erik Nilsson war med Cautionsgravationer så belastad, att han anten med osäkerhet skulle befatta sig med dess egendom eller befara någon observation” etc.

Denne Samuel Bornander erhöll 1689 burskap i Uddevalla som handelsman: även hans betydligt framgångsrikare bror *Jacob Bornander*, som också flyttade till Göteborg, hade varit handelsman där. En annan bror var *Anders Svensson Bornander*, som blev *kyrkoherde i Bro* 1701. Bröderna var födda i Borna i Dala pastorat som söner till hjälpprästen i Saleby *Sven Larsson Bornander* och *Elisabeth Hansdotter* (se Skarstedt sid 104).

I ett brev till magistraten den 14.7.1701 (EIIa:16) omtalade Samuel Bornander, att han av generalguvernören hade förebråtts för att han (i likhet med brodern Jacob Bornander och *Metta sal Jöns Mattsson Nebel*) flyttat från Uddevalla utan att erlægga 30-penningen. ”Så länder detta den Ädle och högtärade Magistraten till Tienst-th besuarande, at iag uthi staden Uddevalla wäll bodde uthi 10 eller 11 åhrs tijd, närhande mig där såsom en annan fattig borgare af köpmennernas Credit der sammastädes, och som iag mente Crediten icke skulle så hastigt upphäfwas, köpte iag mig een liten tomt och läte bygga der huus uppå för andres penningar, och innan iag fick huusen halffärdige med innerede tuingade Creditorerne mig så hårt efter sin betalning, att iag icke allenaste nödgades hitt till Götheborg att utsättia min gård här på Banko uthan måste ansökia andra goda wänner om Assistens och biståndh att någorlunda fullgiöra mina Creditorer och som iag i Uddevalla icke kunde mig förbättra uthan igenom en olycklig skuuta iag der ägde dageligen aftog, att iag och andra skadestånd kom uthi – tänkte iag igenon Guds försyn söka min lycka här i Göteborg”.

I magistratens registratur 1713 omtalas Samuel Bornander dels som brännvinsbrännare, dels som kaparekaptan i kompani med *kaparkaptanen Casper Jürgensson*. Besättningsens ombud var den enl. Gbg reg juni 1713 avlidne *Jochum Schultz*. Samuel Bornander hade 27.1.1689 i Saleby gift sig med *Kerstin Andersdotter*. I en tvist om köpeskillingen för 1/16 del i *kaparen Ulven* mot *Jacob Feigel* vid kämnärsrätten i Göteborg den 8.3.1715 jävades Samuel Bornanders svåger *borgaren i Uddevalla Lars Andersson* (gift *Hedvig Heidemarck*), som var intresserad i samma farkost som han. Denne Lars Andersson krävde i Uddevalla 1697 sin svägerska Maria Andersdotter på 16 rdrs arv efter hans sal fader (troligen Bornanders svärfader) som inestått i hennes gård i 14 års tid. En annan svåger omnämnd i Uddevalla 1797 var invånaren där *Hans Andersson d.y.* Enligt uppgift 1704 (AIIb:4 den 26 juni, 8 aug. och 17 nov.) hade Samuel Bornander lånat av sin broder Jacob Bornander för att betala stångjärn han erhållit av sin *svåger Abraham Bruhn*.

I brev till magistraten den 9.1.1716 (Gbg EIIa:28) sökte Samuel Bornander klockaretjänsten i domkyrkan med följande motivering: Han hade varit borgare i Uddevalla i 12 års tid, när han 1701 flyttade till Göteborg, där han efter yttersta förmåga sökt göra, vad han blivit pålagd. Nu hade han drabbats av stora vedervärdigheter. Han råkade ut för olycka, när han var på ”holans” (Hollands) reda och förlorade därigenom både egendom och kredit. Sedan hade han varit under brännvinsbrännareämbetet och råkat ut för fuskare. För att komma på fötterna igen hade han övergått till kaperi men det gick lika dåligt.

Vid bouppteckningen efter Kerstin Andersdotter den 17.8.1719 hade makarna en förmögenhet av 4 764 d smt, däribland hus och gård samt en obebyggd tomt på Torggatan intill amiralitetslöjtnant Nils Wilhelmssons hus i söder. Samuel Bornanders andra hustru *Catharina Torsson* var dotter till *handelsmannen Anders Torsson*. Hennes måg *Nils Hök* anklagade henne för hennes ”mindre na-

turliga böjelse för sparsamhet”. 1729 gjorde Samuel Bornander cession. 1734 befann han sig i stor fattigdom och sökte då gottgörelse av kronan för en under kriget förlorad skuta.

Mågen Kapten Lars Winnell

(som 1738 efterlämnade enl Ba:43 utom änkan *Elisabeth Bornander*, en son och 2 döttrar) sålde den 27.2.1724 till

monsieur *Hans Swanström*

en gård på Torggatan emellan Nils Wilhelmssons tomt på södra och Kvarnebergsgatan på norra sidan för 740 d smt. För att kunna genomföra köpet lånade Hans Swanström den 21.3.1724 av sin ”Cousin och Broder” *frälsefogden Adolph Swanström*. 100 d smt. Han pantsatte gården för summan. Vittne: *Hans Hansson, kronolänsman i Wässbo härad*. Vidare pantsatte Hans Swanström 27.4.1724 hus och gård på Torggatan belägen på södra sidan Nils Wilhelmsson, å norra Kvarnebergsgatan för lån av 400 d smt av *Johan Busck*.

Hans Swanström hade gemensam svärfader med *hjulmakaren Bengt Wettergren* (bou 1745:55) i *tullvisitören Petter Berg* (död 1733, se 7.69) Den 18.3.1738 betalade *Bengt Wettergren* (se 10.55) 3 d smt i hushyra för sin svåger Hans Swanström till *mäster Erik Löfgren*.

Den 6.6.1726 lät *löjtnanten välborne Adam Frantz von Hilleken* uppbjuda borgaren Hans Swanströms hus och gård för ett lån på 400 d smt uti goda holländska dukater efter obligation 13.5.1725 med upplupet intresse.

Hans Swanström kallades hökare, när tre av hans barn begravdes under perioden 1730–36. Magistraten skrev den 3.8.1736 (Ba:41, 235): ”Ang borgaren Hans Swanström, som anges vara till krigstjänsten förfallen, befaller för den skull måtte i förvar tagas tills häröver kan resolveras.” Han hade efterspanats förgäves i sitt kvarter liksom eljest i staden. Swanström hade under några års tid ej förmått betala dess krono- och stadsutskylder. Man hade vid sista taxeringen måst gå honom alldeles förbi såsom utfattig. Magistratshandlingarna för 1741 (EIIb:26, 30.5.1741) omtalar, att Hans Swanström nyligen var hemkommen från sin resa med det förolyckade *skeppet Svecia*, när han krävdes av *köpmannen Christopher Diedrich Borgh*. I ett svarsbrev förklarade Swanström, att han själv inte kunde skriva och att han var så dum och enfaldig, att han inte förstod sig på ränta. Borghs fordran gällde kapital utan ränta 44 d 12 öre smt. Ostindiefararen Hans Swanström begravdes i D den 28.7.1741.

Borgaren Hans Swanströms gård i hörnet av Torggatan, värderad till 593 d smt, såldes till (en av kreditörerna) *kommissarie Johan Busck* för 505 d smt den 12.7.1726. Det var tydligen denne, som sålde eller hyrde ut gården till *fältväbeln Bryngel Lindstedt under herr överste Zanders regemente*, som står på denna plats i tomtöreslängden 1730 och kallas

fältväbeln Bryngel Lindstedt,

när han 23.10.1740 blev överskult. Dessutom innehade han sedan juni 1743 tjänsten som fiskal vid Handelssocieteten mot 150 daler i lön.

Hos honom bodde 1734 bagaren *Jacob Berentz* och 1742 *linvävaren Carl Petersson* och *kvinnfolket Brita Olofsdotter*.

Inte förrän den 21.4.1746 lät överskulden *Bryngel Lindstedt* uppbjuda ”en avbränd tomt uti hörnet av Torg- och Kvarnebergsgatorna emellan borgaren *Olof Petterssons* å ena och *karduansmakare Nygrens änka* (10.29) å andra sidan” värderad till 200 d smt. I bouppteckningen efter *Bryngel*

Lindstedt, död 14.8.1761 talas om en avbränd ödetomt i hörnet av Kvarnbergs- och Torggatorna, värderad till 300 d smt.

Bryngel Lindstedts första hustru var *majorsdottern Edla Gadde* (bou 1737). Den 9.6.1746 skrev Bryngel Lindstedt till magistraten (Gbg EIIb:39), att han hade i 12 års tid haft process i Stockholm ”med någre elaka Menniskor, som velat tillwälla sig ett arf som min förre swärfader sal majoren Gadde i sin tid bort åtnjuta och iag mig sedan tillhandlat”. Bryngel Lindstedt hade vunnit processen men behövde tre, högst fyra veckors permission för att bevaka saken och arvets lyftande. Hans andra hustru *Brita Staaf* var dotter till *kornettskan Catharina Host* och hade ett föregående gifte dottern *Christina Ingsell*. En dotter *Ingrid Elisabeth Lindstedt* (död 1758) var först gift med *sadelmakare Matthias Beckberg* (död 1751) och sedan med *hattmakare Gottfrid Jungberg*.

Borgerskapets infanteriofficerare prisade i en skrift till magistraten den 31.12.1748 (EIIb:51) överskulden Bryngel Lindstedt, som på grund av att ”hans uti slike mål ägde skickelighet nästan omistelig vara mände” (vid borgerskapets infanteriparaderingar). Den 13.4.1752 skrev Bryngel Lindstedt (EIIb:70) att han hade tjänat som överskult i 12 års tid och nu var 59 år ”och således till en dryg ålder kommen”. Han begärde avsked. Samtidigt lämnade han förteckning över medel han förvaltade. Tjänsten söktes av *Assmund Ådahl*.

Den 1.10.1763 sålde Bryngel Lindstedts änka Brita ”dess emellan Torggatan och smala gränden, Nygatan kallad, belägna avbrända ödetomt” för 500 d smt till

underinspektören vid lanttullarna Jonas Myrberg,

som den 22.11.1769 för ett lån av Brandstods- och försäkringskontoret på 1 000 d smt pantsatte sitt ”på hörnet av Torg- och Kvarnebergsgatorna belägna stenhus”. Jonas Myrberg, som avled 2.4.1798 (bou 3.5.1798), efterlämnade änkan *Anna C Nordling* och hade en son *lektor Erik Myrberg*, född 1.10.1768, och en dotter *Ingeborg Myrberg*, född 12.6.1767, död 2.2.1814, gift 1795 med den *Abraham Berg*, som 1794 anlade apoteket Lejonet i Masthugget. Vidare hade Jonas Myrberg barnen *Olof*, född 7.8.1771, *Petronella* f. 20 mars, död 12.6.1763 och *Petronella Charlotta*, född 21.3.1766 (Berg II:7–8, 312, II:1–2, 1768).

För 9 000 d smt sålde Jonas Myrberg (när) fastigheten till *bagaremästare Andreas Östergren* (burskap 19.7.1782), som avled redan 30.7.1785. Denne sades efterlämna ”hus och tomt på Torggatan mellan Spannmåls- och Kvarnebergsgatorna av sten”. Hans hustru *Ingrid Berg* hade dött bara någon vecka före maken.

På auktion den 27.9.1785 såldes för 1 750 rdr specie ett ”i hörnet av Torg- och Klädespressargatorna beläget grundmurat stenhus med trenne välvda källare” till bagaren mäster Carl Fredrik Sjöberg: där bodde nästa år *bagaren mäster Erich Sarnow*. Redan 1787 betecknas det som ”faktor Bauers andra stenhus”.

1800 dito liksom 10.27 dess stora stenhus

Senare uppbud av 10.28

hårfrisör Carl Magnus Berg. 7.2.1803

Kallas 1807 traktören C M Bergs hus.

Senare uppbud av 10.28–29:

bagare Anders Andersson 11.1.1808.

Han avled 23.4.1814. Efterlämnade enl. bou 20.6.1805) ett grundmurat stenhus med tomtnummer 10.28–29, värderat till 8 000 rdr banco (Berg II:1–2, 61).

grosshandl J A Kjellberg	11.4.1825
handl P B Nordblom	3.4.1826
bagare J B Spargren	20.1.1840
bagare Hans Wilhelm Spargren	2.9.1844
handl G.A. Hallén	12.9.1853